

**IES Port
d'Alcúdia
Programació
didàctica
d'Economia
4rt ESO.
Departament
de Geografia i
Història**

1. Seqüenciació de continguts per cursos.

L'assignatura d'Economia és una matèria d'opció que s'ubica dins el segon cicle de l'educació secundària obligatòria per l'opció.

Els continguts són el conjunt de coneixements, habilitats, destreses i actituds que contribueixen a assolir els objectius de l'etapa i a adquirir competències.

Aquesta assignatura s'organitza en sis blocs, que han de contribuir a assolir els estàndards d'aprenentatge.

BLOC 1. IDEES ECONÒMIQUES BÀSIQUES

U.D.1: Què és l'economia?

Continguts

- L'economia i l'impacte que té en la vida dels ciutadans.
- L'escassetat, l'elecció i l'assignació de recursos.
- El cost d'oportunitat.
- Com s'estudia en economia. Un apropament als models econòmics.
- Relacions econòmiques bàsiques i representació.

BLOC 2. ECONOMIA I EMPRESA

Continguts

U.D.2: L'empresa i l'empresari

- L'empresa i l'empresari.
- Tipus d'empresa. Criteris de classificació, forma jurídica, funcions i objectius.
- Classificació, segons el tipus, de les empreses de les Illes Balears.

U.D.3: La producció

- Procés productiu i factors productius.
- Fonts de finançament de les empreses. Ingressos, costos i beneficis.
- Obligacions fiscals de les empreses.

BLOC 3. ECONOMIA PERSONAL

Continguts

U.D.4: Els diners i la seva gestió.

- Ingressos i despeses. Identificació i control.
- Gestió del pressupost. Objectius i prioritats.
- Els doblers.
- Relacions bancàries.
- El primer compte bancari. Informació. Targetes de dèbit i crèdit.
- Implicacions dels contractes financers. Drets i responsabilitats dels consumidors en el mercat financer.
- Planificació del futur. Necessitats econòmiques en les etapes de la vida.

U.D.5: Estalvi, risc i assegurances.

- Estalvi i endeutament.
- Risc i diversificació.

BLOC 4. ECONOMIA I INGRESSOS I DESPESES DE L'ESTAT

Continguts

U.D.6: El pressupost públic i la intervenció de l'Estat en l'economia

- Els ingressos i les despeses de l'Estat.
- El deute públic i el dèficit públic.
- Desigualtats econòmiques i distribució de la renda.

BLOC 5. ECONOMIA I TIPUS D'INTERÈS, INFLACIÓ I DESOCUPACIÓ

Continguts

U.D.7: La salut de la economia: tipus d'interès, inflació i atur

- El tipus d'interès.
- La inflació.
- Conseqüències dels canvis en els tipus d'interès i inflació.
- La desocupació i les polítiques contra la desocupació.

BLOC 6. ECONOMIA INTERNACIONAL

Continguts

U.D.8: Economia internacional i globalització.

- La globalització econòmica.
- El comerç internacional.
- El mercat comú europeu i la unió econòmica i monetària europea.

U.D.9: Creixement econòmic i desenvolupament sostenible.

- La consideració econòmica del medi ambient: la sostenibilitat.

2. Objectius generals de l'àrea.

Al Decret 34/2015, de 15 de maig, pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears, diu que l'educació secundària obligatòria ha de contribuir a desenvolupar en els alumnes les capacitats que els permetin:

- a) Assumir responsablement els seus deures, conèixer i exercir els seus drets amb respecte cap als altres, practicar la tolerància, la cooperació i la solidaritat entre les persones i els grups, exercitar-se en el diàleg garantint els drets humans i la igualtat de tracte i d'oportunitats entre dones i homes, com a valors comuns d'una societat plural, i preparar-se per a l'exercici de la ciutadania democràtica.
- b) Desenvolupar i consolidar hàbits de disciplina, estudi i feina individual i en equip com a condició necessària per a una realització eficaç de les tasques de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.
- c) Valorar i respectar la diferència de sexes i la igualtat de drets i oportunitats entre aquests. Rebutjar la discriminació de les persones per raó de sexe o per qualsevol altra condició o circumstància personal o social. Rebutjar els estereotips que suposin discriminació entre homes i dones, així com qualsevol manifestació de violència contra la dona.
- d) Enfortir les seves capacitats afectives en tots els àmbits de la personalitat i en les seves relacions amb els altres, així com rebutjar la violència, els prejudicis de qualsevol tipus, els comportaments sexistes i resoldre pacíficament els conflictes.
- e) Desenvolupar destreses bàsiques en la utilització de les fonts d'informació per adquirir, amb sentit crític, nous coneixements. Adquirir una preparació bàsica i responsable en el camp de les tecnologies, especialment les de la informació i la comunicació. Valorar la necessitat de fer un ús segur i responsable de les tecnologies digitals, tenint cura de gestionar la pròpia identitat digital i respectant la dels altres.
- f) Concebre el coneixement científic com un saber integrat, que s'estructura en diferents disciplines, així com conèixer i aplicar els mètodes per identificar els problemes en els diversos camps del coneixement i de l'experiència.
- g) Desenvolupar l'esperit creatiu i emprenedor i, a la vegada, desenvolupar actituds de confiança en un mateix, de participació, de sentit crític, d'iniciativa personal i la capacitat d'aprendre a aprendre, planificar, prendre decisions i assumir responsabilitats.
- h) Comprendre i expressar amb correcció, oralment i per escrit, en llengua catalana i en llengua castellana, textos i missatges complexos, i iniciar-se en el coneixement, la lectura i l'estudi de les seves literatures.
- i) Comprendre i expressar-se en una o més llengües estrangeres de manera apropiada.
- j) Conèixer, valorar i respectar els aspectes bàsics de la cultura i la història i el patrimoni artístic i cultural, especialment els corresponents a les Illes Balears, reforçar el sentiment de

pertinença a l'àmbit cultural i lingüístic català i entendre la diversitat lingüística i cultural com un dret dels pobles i dels individus.

k) Valorar la diversitat de cultures i societats, i desenvolupar actituds de respecte envers la seva llengua, les seves tradicions, els seus costums i el seu patrimoni artístic i cultural.

l) Conèixer i acceptar el funcionament del propi cos i el dels altres, respectar les diferències, consolidar els hàbits de cura i salut corporals i incorporar l'educació física i la pràctica de l'esport per afavorir el desenvolupament personal i social. Conèixer i valorar la dimensió humana de la sexualitat en tota la seva diversitat. Valorar críticament els hàbits socials relacionats amb la salut, el consum, la cura dels éssers vius i el medi ambient, i contribuir a conservar-lo i millorar-lo.

m) Valorar, gaudir, interpretar críticament i produir amb propietat, autonomia i creativitat missatges que emprin codis artístics, científics i tècnics amb la finalitat d'enriquir les possibilitats de comunicació i d'expressió.

3. Orientacions metodològiques.

3.1 Mètodes i propostes didàctiques.

Quant a l'organització de l'aula i la utilització dels recursos didàctics, des de la didàctica s'han d'iniciar noves dinàmiques d'aula que donin sentit al procés d'ensenyament-aprenentatge. Depenent del tipus d'activitat que els professors decideixin dur a terme per concretar el currículum de l'assignatura, és més adequat un tipus d'agrupament dels alumnes o un altre. Així, hi haurà algunes activitats en les quals serà més adequada la feina individual, en altres serà més adequada la feina en petits grups per afavorir la *cooperació* i la *cohesió* entre els alumnes i, finalment, hi haurà determinades activitats col·lectives en les quals serà adequada una organització que permeti als alumnes conèixer i valorar punts de vista distints mitjançant les exposicions de la resta de companys.

Per aconseguir els objectius marcats en el procés d'ensenyament-aprenentatge d'aquesta assignatura, es partirà del nivell de desenvolupament dels alumnes i les alumnes considerant els seus coneixements previs. Es pretén que el procés d'ensenyament-aprenentatge sigui *inductiu-deductiu*, *flexible* (els continguts d'aquesta programació podran adaptar-se en funció dels coneixements previs i les capacitats de l'alumnat) i *actiu* (fomentant la seva participació).

Es plantejarà un procés d'ensenyament-aprenentatge *pràctic* de tal forma que es formi a l'alumnat amb les capacitats i els coneixements necessaris perquè pugui entendre la realitat econòmica que ens envolta i ser crític amb ella. Es tindran en compte, per a això, les següents recomanacions: relacionar el procés d'ensenyament-aprenentatge amb la vida real; facilitar la construcció d'*aprenentatges*

significatius, relacionant el que ja saben amb els nous continguts; afavorir la capacitat d'*aprendre a aprendre*; crear un clima d'acceptació i cooperació en classe fomentant el *treball en grup*.

La metodologia utilitzada per desenvolupar els continguts ha de considerar el context temporal, geogràfic i social en què es troba l'alumne, ha de fer referències constants a la realitat de les Illes Balears i ha de permetre fer una anàlisi crítica de la realitat.

Les estratègies metodològiques que es poden emprar en funció dels continguts als quals ens enfrontem poden ser les següents:

- *Estratègies expositives*. Consisteixen en la presentació a l'alumnat d'una sèrie de coneixements per part del docent. L'explicació es realitzarà mitjançant l'aportació de documents i articles de premsa, presentacions, exemples, mitjans audiovisuals, etc.
- *Estratègies d'indagació*. Consisteix que l'alumnat realitzi, amb la guia del docent, l'aprenentatge pel seu compte. Les tècniques didàctiques concretes poden ser molt variades, com: realització de treballs de recerca, tant personal com grupal, i la seva posterior exposició davant la classe; estudi de casos reals; debats sobre temes econòmics d'actualitat; visites a empreses i organismes econòmics significatius.

Les orientacions metodològiques per assolir els objectius didàctics han d'incloure el foment d'un paper actiu dels alumnes a l'aula que els permeti observar, reflexionar i investigar mitjançant diferents recursos, com els llibres de text, notícies econòmiques, vídeos, visites a empreses, debats, etc.

S'ha d'intentar cercar un *desenvolupament integral* dels alumnes i conjugar l'adquisició de coneixements propis de la matèria en qüestió amb el desenvolupament d'habilitats, actituds i valors (competències). Algunes de les metodologies per aconseguir-ho són l'aprenentatge cooperatiu i l'aprenentatge basat en problemes. Aquest darrer mètode s'orienta a resoldre problemes de la vida real seleccionats o dissenyats per tal d'aconseguir l'aprenentatge de certs objectius.

El tipus d'activitats seleccionats per l'aprenentatge i avaluació de l'alumnat són:

- Activitats proposades pel professor a través de la plataforma Google Classroom o fotocòpies.
- Mapes conceptuals elaborats pels alumnes.
- Proves escrites que evidencien el treball amb els estàndards d'aprenentatge.
- Problemes d'aplicació dels continguts en els que es necessita el desenvolupament del raonament lògic.
- Eines d'autoavaluació i coavaluació del treball en l'aula.

- Flipped classroom.
- Dinàmiques de treball en equip.

3.2 Materials i recursos didàctics.

S'han de fer servir fonts i recursos didàctics variats de forma seqüenciada i progressiva per obtenir informació, per interpretar-la i per comunicar-la de manera eficaç i comprensible. Aquest ús ha de preveure el grau de dificultat, l'especificitat i els codis lingüístics propis que implica. Cal potenciar també l'observació directa i indirecta, la lectura de diferents documents i la consulta de fonts orals, i cal ensenyar-los especialment a fer feina amb les TIC i els mitjans de comunicació audiovisuals.

Els recursos didàctics que es poden fer servir per desenvolupar totes les habilitats comentades anteriorment són:

- Llibre de text gratuït de José Sande disponible online.
- Notícies de revistes especialitzades.
- Notícies de premsa.
- Recursos audiovisuals.
- Recursos digitals com jocs de simulació.
- Exercicis pràctics per resoldre problemes.
- Material complementari de suport aportat pel professor per mitjà de la web de l'IES, del correu electrònic o de la plataforma Google Classroom.

4. Temporalització.

Temporització continguts nuclears			4rt ESO
1a avaluació	2a avaluació	3a avaluació	
BLOC 1. IDEES ECONÒMIQUES BÀSIQUES	BLOC 3. ECONOMIA PERSONAL	BLOC 5. ECONOMIA I TIPUS D'INTERÈS, INFLACIÓ I DESOCUPACIÓ	
UD 1 Què és l'economia?	UD 4 Els diners i la seva gestió	UD 7 La salut de la economia: tipus d'interès, inflació i atur	
BLOC 2. ECONOMIA I EMPRESA	UD 5 Estalvi, risc i assegurances	BLOC 6. ECONOMIA INTERNACIONAL	
UD 2 L'empresa i l'empresari	BLOC 4. ECONOMIA I INGRESSOS I DESPESES DE L'ESTAT	UD 8 Economia internacional i globalització	
UD 3 La producció	UD 6 El pressupost públic i la intervenció de l'Estat en l'economia	UD 9 Creixement econòmic i desenvolupament sostenible	

5. Activitats i procediments d'ampliació i reforç.

Durant el desenvolupament de les sessions es duran a terme activitats de reforç per donar resposta a les dificultats detectades respecte als continguts tractats, per la qual cosa vindran determinades per l'evolució del grup-classe. Sovint serviran moltes de les activitats dutes a terme al llarg de la unitat descompostes en passes fonamentals, o bé, plantejades de diferent manera i donant instruccions per realitzar-les. També s'utilitzaran estructures del treball cooperatiu.

Per tal d'aprofundir en els coneixements adquirits es proposaran activitats d'ampliació. Aquestes activitats es duran a terme amb major autonomia i es plantejaran tenint en compte especialment aquells alumnes amb altes capacitats, ja que necessitaran de majors i més variats estímuls a l'hora de desenvolupar els seus coneixements. Algunes d'aquestes seran:

- Lectures. L'alumnat haurà de relacionar la lectura amb els continguts de la unitat corresponent i així com respondre a una sèrie de preguntes relacionades.
- Projecte *L'economia en la nostra vida quotidiana*. En determinades unitats els diferents grup d'alumnes hauran de crear un còmic a partir de la senzilla eina *online* i d'ús gratuït que trobem a la web www.toondoo.com. Els alumnes hauran de simular un aspecte de la vida quotidiana que es relacioni amb almenys un dels conceptes econòmics estudiats en aquella unitat.
- Projectió de pel·lícules, sèries i/o documentals. Són una gran font de recursos ajuden a identificar els conceptes tractats en una situació real determinada, difícils de simular a l'aula. Es prepararà i explicarà als alumnes una sinopsi de la pel·lícula o un resum del documental o vídeo concret i es lliurarà una fitxa amb una bateria de preguntes que han de respondre per al seu posterior debat en classe.

Aquestes activitats s'inclouran dins del quadern de l'alumne que es revisarà periòdicament a final de cada unitat.

6. Avaluació.

L'avaluació ha de ser *individual i contínua*. Individual, perquè s'avalua el progrés de cada un dels alumnes tenint presents les seves pròpies capacitats. Contínua, perquè s'han de valorar totes les tasques, actituds i aprenentatges de cada alumne des del principi fins al final del curs.

L'avaluació pren com a referent directe els objectius de la matèria, que es concreten en els criteris d'avaluació i els estàndards d'aprenentatge propis de cada curs.

L'avaluació ha de permetre als professors contrastar els aprenentatges assolits amb

les competències que es pretenen desenvolupar, gràcies a l'anàlisi del procés d'ensenyament-aprenentatge, en què intervenen les decisions metodològiques. Es pot organitzar en *avaluació inicial* (valoració dels coneixements previs dels alumnes a principi de curs), *avaluació formativa* (observació i valoració de totes les produccions, els progressos i les actituds dels alumnes al llarg de tot el període), *avaluació sumatòria* (valoració dels progressos dels alumnes al final del període) i *avaluació integradora* (disseny de les programacions didàctiques partint de l'atenció a la diversitat que requereixen els alumnes).

L'avaluació formativa ha d'implicar tant els professors com els alumnes, atès que als primers els ha de permetre valorar l'adequació de les estratègies d'ensenyament, mentre que als segons els ha de permetre identificar les dificultats del seu aprenentatge i les estratègies constructives que han d'aplicar, així com assumir la seva responsabilitat com a principals agents del seu procés de formació.

És a dir, un procés d'avaluació complet i correcte ha de servir perquè els professors valorin si han posat a l'abast dels alumnes totes les eines necessàries per al seu procés d'aprenentatge, incloses les adequades per a l'atenció a la diversitat, però també ha de fer entendre als alumnes que, ateses aquestes condicions prèvies que els professors han d'assegurar, la darrera responsabilitat recau sobre ells mateixos, perquè així es converteixin en els autèntics protagonistes de la seva educació.

6.1 Criteris d'avaluació per nivells.

BLOC 1. IDEES ECONÒMIQUES BÀSIQUES

Criteris d'avaluació

1. Explicar l'economia com a ciència social i valorar l'impacte permanent de les decisions econòmiques en la vida dels ciutadans.
2. Conèixer la terminologia econòmica bàsica i l'ús dels models econòmics i familiaritzar-s'hi.
3. Prendre consciència dels principis bàsics de l'economia que s'han d'aplicar en les relacions econòmiques bàsiques tenint en compte els recursos i les necessitats.

BLOC 2. ECONOMIA I EMPRESA

Criteris d'avaluació

1. Descriure els diferents tipus d'empreses i les formes jurídiques que poden presentar, i relacionar-los amb les exigències de capital que impliquen i amb les responsabilitats legals dels propietaris i gestors, així com amb les interrelacions que les empreses tenen amb l'entorn immediat.
2. Analitzar les característiques principals del procés productiu.
3. Identificar les fonts de finançament de les empreses.
4. Determinar per a un cas senzill l'estructura d'ingressos i costos d'una empresa, i calcular-ne el benefici.
5. Diferenciar els impostos que afecten les empreses i la importància de complir les obligacions fiscals.

BLOC 3. ECONOMIA PERSONAL

Criteris d'avaluació

1. Elaborar un pressupost personal en el qual es distingeixin els diferents tipus d'ingressos i despeses, controlar el grau de compliment del pressupost i les possibles necessitats d'adaptar-lo.
2. Decidir amb racionalitat davant les alternatives econòmiques de la vida personal després de relacionar-les amb el benestar propi i social.
3. Expressar una actitud positiva cap a l'estalvi i emprar-lo com a mitjà per assolir diferents objectius.
4. Reconèixer el funcionament bàsic dels doblers, diferenciar els diferents tipus de comptes bancaris i de targetes emeses com a mitjans de pagament, i valorar l'oportunitat d'usar-los amb garanties i responsabilitat.
5. Conèixer el concepte d'*assegurança* i la finalitat que tenen les assegurances.

BLOC 4. ECONOMIA I INGRESSOS I DESPESES DE L'ESTAT

Criteris d'avaluació

1. Reconèixer i analitzar la procedència de les principals fonts d'ingressos i despeses de l'Estat, i interpretar gràfics que en mostrin la distribució.
2. Diferenciar i explicar els conceptes de *deute públic* i *dèficit públic*.
3. Determinar l'impacte de la desigualtat de la renda per a la societat i estudiar les eines per redistribuir-la.

BLOC 5. ECONOMIA I TIPUS D'INTERÈS, INFLACIÓ I DESOCUPACIÓ

Criteris d'avaluació

1. Diferenciar les magnituds de tipus d'interès, inflació i desocupació, així com analitzar les relacions existents entre elles.
2. Interpretar dades i gràfics vinculats als conceptes de *tipus d'interès*, *inflació* i *desocupació*.

3. Valorar diferents opcions de polítiques macroeconòmiques per fer front a la desocupació.

BLOC 6. ECONOMIA INTERNACIONAL

Criteris d'avaluació

1. Valorar l'impacte de la globalització econòmica, del comerç internacional i dels processos d'integració econòmica en la qualitat de vida de les persones i el medi ambient.

6.2 Estàndards d'aprenentatge avaluable.

Els estàndards d'aprenentatge avaluable són especificacions dels criteris d'avaluació que permeten definir els resultats d'aprenentatge i que concreten el que l'alumne ha de saber, comprendre i saber fer en cada assignatura. Han de ser observables, mesurables i avaluable i han de permetre graduar el rendiment o l'assoliment atès. El seu disseny ha de contribuir i facilitar el disseny de proves estandarditzades i comparables.

BLOC 1. IDEES ECONÒMIQUES BÀSIQUES

Estàndards d'aprenentatge mínims

1. Reconeix l'escassetat de recursos i la necessitat de triar i prendre decisions com les claus dels problemes bàsics de tota economia, i comprèn que qualsevol elecció suposa renunciar a altres alternatives i que qualsevol decisió té conseqüències.

1.2. Investiga amb mitjans telemàtics les diferents àrees d'activitat professional de l'entorn, els tipus d'empresa que les desenvolupen i els diferents llocs de treball a cadascuna i raona els requeriments per a l'acompliment professional a cadascun.

2. Comprèn i utilitza correctament diferents termes de l'àrea de l'economia.

3. Representa i analitza gràficament el cost d'oportunitat mitjançant la frontera de possibilitats de producció.

4.3.3. Descriu les bases del sistema de la Seguretat Social i les obligacions de treballadors i empresaris dins aquest, en valora l'acció protectora davant les diferents contingències cobertes i descriu les prestacions mitjançant cerques als webs institucionals.

3.4. Identifica les situacions de risc laboral més habituals als sectors d'activitat econòmica més rellevants en l'entorn, indica els mètodes de prevenció legalment establerts i les tècniques de primers auxilis aplicables en cas d'accident o dany.

5. Representa les relacions que s'estableixen entre les economies domèstiques i les empreses.

BLOC 2. ECONOMIA I EMPRESA

Estàndards d'aprenentatge mínims

1. Distingeix les diferents formes jurídiques de les empreses i les relaciona amb les exigències requerides de capital per constituir-les i amb les responsabilitats legals per a cada tipus.

1.2. Enumera les administracions públiques que tenen relació amb la posada en marxa d'empreses i recopila per via telemàtica els principals documents que es deriven de la seva posada en funcionament.

1.3. Valora les tasques de suport, registre, control i fiscalització que duen a terme les autoritats en el procés de creació d'empreses i descriu els tràmits que s'han de fer.

2. Indica els diferents tipus de factors productius i les relacions entre productivitat, eficiència i tecnologia.

3. Explica les possibilitats de finançament del dia a dia de les empreses i diferencia el finançament extern i l'intern, a curt i a llarg termini, així com el cost de cada una i les implicacions en la marxa de l'empresa.

3.2. Analitza els productes financers més adequats entre les entitats financeres de l'entorn per a cada tipus d'empresa, valora el cost i el risc de cadascun i selecciona els més adequat per al projecte d'empresa.

4. Diferencia els ingressos i els costos generals d'una empresa, n'identifica el benefici o la pèrdua i aplica raonaments matemàtics per interpretar els resultats.

5. Identifica les obligacions fiscals de les empreses segons l'activitat i assenjala el funcionament bàsic dels impostos i les principals diferències entre ells.

BLOC 3. ECONOMIA PERSONAL

Estàndards d'aprenentatge mínims

- 1. Elabora un pressupost o pla financer personalitzat en què identifica cada un dels ingressos i de les despeses, i en fa el seguiment.**
- 2. Comprèn les necessitats de planificació i de gestió dels assumptes financers al llarg de la vida.**
- 3. Coneix i explica la rellevància de l'estalvi i del control de la despesa.**
- 4. Analitza els avantatges i els inconvenients de l'endeutament.**
- 5. Comprèn els termes fonamentals i descriu el funcionament de les operacions amb els comptes bancaris.**
- 6. Identifica i explica les diferents modalitats de targetes que hi ha, així com els aspectes més importants de la seguretat quan s'opera amb targetes.**

BLOC 4. ECONOMIA I INGRESSOS I DESPESES DE L'ESTAT

Estàndards d'aprenentatge mínims

- 1. Identifica les vies d'on procedeixen els ingressos de l'Estat i les principals àrees de les despeses de l'Estat, i en comenta les relacions.**
- 2. Comprèn i expressa les diferències entre els conceptes de deute públic i dèficit públic, així com la relació que es produeix entre ells.**
- 3. Coneix i descriu els efectes de la desigualtat de la renda i els instruments per redistribuir-la.**

BLOC 5. ECONOMIA I TIPUS D'INTERÈS, INFLACIÓ I DESOCUPACIÓ

Estàndards d'aprenentatge mínims

- 1. Descriu les causes de la inflació i valora les principals repercussions econòmiques i socials que té.**
- 2. Valora i interpreta dades i gràfics de contingut econòmic relacionats amb els tipus d'interès, la inflació i la desocupació.**
- 3. Descriu les causes de la desocupació i en valora les principals repercussions econòmiques i socials.**
- 4. Analitza les dades de desocupació a Espanya i les polítiques contra la desocupació.**
- 5. Investiga i reconeix àmbits d'oportunitats i tendències d'ocupació.**

BLOC 6. ECONOMIA INTERNACIONAL

Estàndards d'aprenentatge mínims

1. **Explica les raons que justifiquen l'intercanvi econòmic entre països i que influeixen en aquest intercanvi.**
2. **Coneix i enumera avantatges i inconvenients del procés d'integració econòmica i monetària de la Unió Europea.**
3. **Reflexiona sobre els problemes mediambientals i la relació que tenen amb l'impacte econòmic internacional, i analitza les possibilitats d'un desenvolupament sostenible.**

6.3 Criteris de qualificació per nivells.

L'avaluació de cada unitat constarà amb diferents eines que tendran un pes diferent dins la qualificació final:

EINES D'AVALUACIÓ DE CADA UNITAT	% EN LA QUALIFICACIÓ
Actitud de l'alumne	10%
Quadern de l'alumne	30%
Prova escrita	60%
Qualificació total	100%

El quadern de l'alumne es revisarà periòdicament a final de cada unitat. El professor indicarà els aspectes a tenir en compte a l'hora de presentar un treball escrit i/o exercici durant la primera sessió del curs. El quadern de l'alumne és qualificat en el full específic que l'alumne tindrà a la part del darrera del seu quadern. Els pares signaran la revisió del quadern. En tots els casos, s'haurà de presentar el quadern de l'alumne com a màxim el mateix dia de l'examen. Si no és així, podrà fer-ho dins les sessions d'avaluació previstes al final de cada avaluació i només podrà optar a una nota màxima d'un 5.

Per tal de superar cada unitat s'ha de treure una mitjana de 5 damunt 10. En cada part com a mínim (excepte en l'ítem de l'actitud que tindrà una funció de millora de la qualificació) s'ha de treure un 3,5 per poder fer mitjana. Si no és així, s'hauran de recuperar únicament les parts no superades al final de cada avaluació. En aquests casos, només podrà optar a una nota màxima d'un 5 per aquella part concreta i farà mitjana amb la resta.

Així doncs, es realitzarà una prova final, de cada avaluació, de recuperació que englobarà tots els continguts desenvolupats en les unitats treballades durant l'avaluació per aquells alumnes que no hagin superat alguna de les unitats. Els alumnes només hauran de contestar a les preguntes referents a la part suspesa. Així mateix, continuarà sent imprescindible haver presentat el quadern de l'alumne. Alhora, els alumnes que no hagin aprovat alguna de les parts del quadern podran

tornar-ho a entregar en aquestes dates. Com ja s'ha comentat, tant els alumnes que entreguin el quadern o realitzin l'examen de recuperació tan sols podran optar a una nota màxima ponderada al 5 per aquella part.

Els alumnes que hagin anat superant totes les proves anteriors i hagin presentat correctament el quadern, durant les sessions d'avaluació podran optar a pujar la nota assolida per mitjà de la realització d'una activitat a classe. Els alumnes podran aconseguir fins a 1 punt sempre que la nota de l'activitat superi el 6. Així doncs, a continuació es presenten la taula amb la correlació entre les notes obtingudes i la nota que sumaria l'alumne:

NOTA	PUNTS
[6, 7)	0'25
[7, 8)	0'5
[8, 9)	0'75
[9, 10]	1'00

Si, així i tot, queda pendent alguna de les parts a final d'avaluació, l'alumne només podrà optar a una nota màxima de 4.

Tasques fora de termini: no s'acceptaran tasques fora de termini, aquestes s'hauran d'entregar en un dia assenyalat pel professor (dia de l'examen o final de l'avaluació) i la nota màxima serà un 5.

Els exàmens no presentats: només es repetiran amb justificant el mateix dia que l'alumne es reincorpori, sinó s'anirà a la recuperació al final de l'avaluació.

En cas que l'alumne tingui l'assignatura suspesa, l'alumne tindrà una oportunitat de recuperar-la en el mes de juny. Per poder superar la matèria l'alumne haurà de fer una prova escrita (80%) i entregar una recopilació d'activitats encomanades pel professor (20%). Si l'alumne no supera l'examen podrà presentar en el mes de setembre. Consistirà en una prova escrita (80%) i l'entrega d'activitats (20%). Els alumnes només podran optar a una nota màxima de 5 punts en les recuperacions.

EINES D'AVALUACIÓ DE RECUPERACIONS	% EN LA QUALIFICACIÓ
Activitats	20%
Prova escrita	80%
Qualificació total	100%

6.4 Procediments d'avaluació.

Les eines que s'utilitzaran per avaluar l'alumnat constaran de diferents parts.

- Actitud de l'alumne (10%): s'avaluarà al finalitzar cada unitat mitjançant rúbrica.
- Quadern de l'alumne (30%): s'avaluarà al finalitzar cada unitat mitjançant rúbrica.
- Prova escrita (60%): Es realitzarà una prova escrita a cada unitat.

6.5 Criteris i procediments de recuperació de pendents.

Al tractar-se d'una matèria que s'imparteix només al segon cicle de la ESO no existeix la possibilitat de recuperar-la en cursos següents.

6.6 Criteris de promoció i titulació.

Segons el Decret 34/2015, de 15 de Maig pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears, la decisió sobre la promoció de l'alumne d'un curs a un altre, dins l'etapa, ha de ser adoptada de forma col·legiada per l'equip docent de l'alumne, atenent l'assoliment dels objectius de l'etapa i el grau d'adquisició de les competències corresponents.

La repetició de curs es considera una mesura de caràcter excepcional, que s'ha de prendre després d'haver esgotat les mesures ordinàries de reforç i suport per resoldre les dificultats d'aprenentatge de l'alumne.

Els alumnes han de promocionar de curs quan hagin superat totes les matèries cursades o tinguin una avaluació negativa en dues matèries com a màxim, i han de repetir curs quan tinguin una avaluació negativa en tres o més matèries o en dues matèries que siguin matemàtiques i llengua catalana i literatura o matemàtiques i llengua castellana i literatura.

De forma excepcional, l'equip docent pot decidir la promoció d'un alumne amb avaluació negativa en tres matèries quan es donin conjuntament les condicions següents:

- a) Que dues de les matèries amb avaluació negativa no siguin simultàniament matemàtiques i llengua catalana i literatura o matemàtiques i llengua castellana i literatura.
- b) Que l'equip docent consideri que la naturalesa de les matèries amb avaluació negativa no impedeix a l'alumne seguir amb èxit el curs següent, que té expectatives favorables de recuperació i que la promoció beneficiarà la seva evolució acadèmica.
- c) Que s'apliquin a l'alumne les mesures d'atenció educativa proposades en el consell orientador.

Per consens de l'equip docent l'alumne podrà promocionar amb l'assignatura no superada quan la mitja sigui superior a 3, sempre i quan no es degui a l'abandonament de la matèria.

S'entén per abandonament d'un àrea o matèria:

- a. No portar el material i/o equip imprescindible per seguir les classes.
- b. No realitzar les activitats i treballs o no lliurar-los en les dates establertes.
- c. No presentar-se als exàmens, lliurar les proves i exàmens en blanc o bé amb respostes completament absurdes.
- d. Tenir una actitud totalment passiva: no prendre notes en classe, no seguir les explicacions del professor, no respondre a les preguntes, no participar en treballs en grup, realitzar en classe activitats alienes a la matèria.
- e. Tenir una actitud totalment negativa: distreure als altres, parlar, no atendre les indicacions del professor...
- f. Haver rebut prevenció per escrit per faltar de manera reiterada i sense causa justificada a classe.

Pel que fa a la titulació de 4^t ESO consultar la PGA del centre.

7. Elements transversals.

Els temes transversals són tractats en el Decret 34/2015, de 15 de maig pel qual s'estableix el currículum de l'educació secundària obligatòria a les Illes Balears:

1. Sense perjudici del seu tractament específic en algunes de les matèries de l'etapa, la comprensió lectora, l'expressió oral i escrita, la comunicació audiovisual, les tecnologies de la informació i la comunicació, l'emprenedoria i l'educació cívica i constitucional s'han de treballar en totes les matèries.
2. S'ha de fomentar el desenvolupament dels valors que promoguin la igualtat efectiva entre homes i dones i la prevenció de la violència de gènere, i dels valors inherents al principi d'igualtat de tracte i de no-discriminació per qualsevol condició o circumstància personal o social. S'han d'evitar els comportaments i els continguts sexistes i els estereotips que suposin discriminació.
3. S'ha de fomentar l'aprenentatge de la prevenció i la resolució pacífica de conflictes en tots els àmbits de la vida personal, familiar i social, així com dels valors que sustenten la llibertat, la pau, la justícia, la igualtat, el pluralisme polític, la democràcia, el respecte als drets humans i a les persones amb discapacitat, el rebuig a la violència, el respecte i la consideració a les víctimes del terrorisme, la pluralitat, el respecte a l'Estat de dret i la prevenció del terrorisme i de qualsevol altre tipus de violència.

4. La Conselleria d'Educació i Universitat i els centres docents han de fomentar mesures perquè els alumnes participin en activitats que els permetin desenvolupar la creativitat, la sensibilitat artística, l'autonomia, la iniciativa, la feina en equip, l'esperit emprenedor, la confiança en un mateix i el sentit crític.

5. La Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats i els centres docents han d'adoptar mesures perquè l'activitat física i la dieta equilibrada formin part del comportament juvenil. A aquest efecte, s'ha de promoure que els alumnes practiquin diàriament esport i exercici físic, en els termes i les condicions que, seguint les recomanacions dels organismes competents, garanteixin un desenvolupament adequat per afavorir una vida activa, saludable i autònoma. El disseny, la coordinació i la supervisió de les mesures que a aquest efecte s'adoptin al centre educatiu han de ser assumits pels professors amb qualificació o especialització adequada en aquests àmbits.

6. En l'àmbit de l'educació i la seguretat viàries, la Conselleria d'Educació, Cultura i Universitats i els centres docents han de promoure accions per millorar la convivència i prevenir els accidents de trànsit, perquè els alumnes coneguin els seus drets i deures com a usuaris de les vies, en qualitat de vianants, viatgers i conductors de bicicletes o vehicles a motor, respectin les normes i els senyals, i s'afavoreixi la convivència, la tolerància, la prudència, l'autocontrol, el diàleg i l'empatia amb actuacions adequades tendents a evitar els accidents de trànsit i les seves seqüeles. Els continguts de la matèria estan estretament relacionats amb els d'altres assignatures com poden ser:

Matemàtiques:

- BLOC 1. PROCESSOS, MÈTODES I ACTITUDS EN MATEMÀTIQUES: Planificació del procés de resolució de problemes, ús del llenguatge apropiat (gràfic, numèric, algebraic), reformulació del problema, resolució de subproblemes, recompte exhaustiu, inici per casos particulars senzills, recerca de regularitats i lleis i reflexió sobre els resultats.
- BLOC 4. FUNCIONS: Interpretació d'un fenomen descrit mitjançant un enunciat, taula, gràfica o expressió analítica.
- BLOC 5. ESTADÍSTICA I PROBABILITAT: Anàlisi crítica de taules i gràfics estadístics en els mitjans de comunicació.
- Geografia i Història:
 - BLOC 3. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL: Descriure els fets rellevants de la revolució industrial i l'encadenament causal d'aquests fets. Entendre el concepte de progrés i els sacrificis i els avenços que comporta. Analitzar l'evolució dels canvis econòmics a Espanya i a les Illes Balears arran de la industrialització parcial del país.
 - BLOC 8. EL MÓN RECENT ENTRE ELS SEGLES XX I XXI: Interpretar processos de canvis econòmics, socials i polítics mundials a mitjà termini. Entendre l'evolució de la construcció de la Unió Europea.
 - BLOC 9. LA REVOLUCIÓ TECNOLÒGICA I LA GLOBALITZACIÓ AL FINAL DEL SEGLE XX I PRINCIPI DEL XXI: Definir el concepte de globalització i identificar-ne alguns factors. Identificar alguns dels canvis fonamentals que suposa la revolució tecnològica. Reconèixer l'impacte local, regional, nacional i global d'aquests canvis, preveure possibles escenaris més o menys desitjables relacionats amb qüestions mediambientals transnacionals i discutir les noves realitats de l'espai globalitzat.
- Valors ètics:
 - BLOC 1. LA DIGNITAT DE LA PERSONA: La dignitat de la persona com a fonament de la Declaració universal dels drets humans i repercussions ètiques.
 - BLOC 2. LA COMPRENSIÓ, EL RESPECTE I LA IGUALTAT EN LES RELACIONS INTERPERSONALS: La globalització i les repercussions ètiques i polítiques que se'n deriven. Els mitjans de comunicació de massa i la necessitat de regular-los èticament i jurídicament.
 - BLOC 4. LA JUSTÍCIA I LA POLÍTICA: Democràcia: drets i deures.

8. Contribució de la matèria a l'adquisició de les competències clau.

Les competències clau són les que l'alumnat necessita per a la seva realització i el seu desenvolupament personal, així com per a la ciutadania activa, la inclusió social i l'ocupació. En aquest sentit, l'estudi de l'economia afavoreix l'assoliment de molts dels

aspectes d'aquestes competències.

Referent a la *competència matemàtica i les competències bàsiques en ciència i tecnologia*, la contribució és rellevant. Inclou, entre altres aspectes, l'anàlisi i la representació gràfica del cost d'oportunitat i de la frontera de possibilitats de producció, la capacitat de valorar i interpretar dades i gràfics de contingut econòmic relacionats amb els tipus d'interès, la inflació i la desocupació, així com la destresa per elaborar i fer el seguiment d'un pressupost o pla financer personalitzat i per diferenciar entre ingressos i costos generals d'una empresa, per identificar-ne el benefici o la pèrdua, i per aplicar raonaments matemàtics a la interpretació dels resultats.

Les contribucions que l'estudi de l'economia pot fer a la *competència en comunicació lingüística* van més enllà de la utilització del llenguatge com a vehicle de comunicació en el procés d'ensenyament-aprenentatge. El que es pretén, a més, és facilitar que s'assoleixin habilitats per saber donar explicacions i fer raonaments i valoracions crítiques de diversos problemes econòmics i empresarials, així com conèixer el vocabulari bàsic necessari, que hauria de passar a formar part del llenguatge habitual dels alumnes i del procés d'ensenyament-aprenentatge de la matèria.

En el món actual la *competència digital* adquireix cada vegada més importància. En relació amb la nostra matèria, implica l'ús creatiu, crític i segur de les Tecnologies de l'Informació i la Comunicació, de tal forma que permet adquirir habilitats i actituds necessàries per ser competent en un entorn digital. La nostra matèria va a ajudar a la consecució d'aquesta competència puix que la major part de la informació que s'utilitza en l'àmbit econòmic s'obté de pàgines web i altres fonts d'Internet. L'alumnat utilitzarà programes informàtics per a l'elaboració de gràfiques i anàlisis de dades econòmiques, elaboració de pressupostos i plans financers individualitzats i també en l'elaboració i presentació de treballs, tant personals com grupals.

L'estudi de l'economia contribueix a la *competència de consciència i expressions culturals* des de la consideració del coneixement com la manera que té la societat de produir, intercanviar i créixer econòmicament com a contribució al desenvolupament cultural. Les diferents maneres d'organitzar l'economia al llarg de la història han contribuït al patrimoni cultural de la humanitat. Les diferents fases històriques s'han correspost amb situacions i sistemes econòmics diferents i amb diferents maneres de resoldre els problemes econòmics fonamentals de satisfacció de les necessitats i de desenvolupament.

La matèria d'economia contribueix a les *competències socials i cíviques* mitjançant l'aplicació de raonaments bàsics per interpretar problemes econòmics que provenen de les relacions econòmiques de l'entorn. El coneixement i la descripció dels efectes

de la desigualtat de la renda i els instruments per redistribuir-la, els efectes socials i mediambientals de les empreses, la importància de l'estalvi i la inversió, les causes de la desocupació i la repercussió econòmica que té, així com el coneixement del procés de cooperació i integració econòmica produït a la Unió Europea i el funcionament del Banc Central Europeu, han de permetre als alumnes assolir les habilitats, les actituds i els valors implícits en aquesta competència.

Probablement una de les competències més rellevants per a la matèria és la de *sentit d'iniciativa i esperit emprenedor*. Aquesta competència és present en els àmbits personal, social, escolar i laboral en els quals es relacionen les persones, i els permet desenvolupar les seves activitats i aprofitar noves oportunitats. Constitueix igualment el fonament d'altres capacitats i coneixements més específics, i inclou la consciència dels valors ètics que hi estan relacionats. Entre els coneixements que s'assoleixen de la competència sentit d'iniciativa i esperit emprenedor, s'hi inclou la capacitat de reconèixer les oportunitats existents per a les activitats personals, professionals i comercials. També s'hi inclouen aspectes de més gran amplitud que proporcionen el context en el qual les persones viuen i treballen, com la comprensió de les línies generals que regeixen el funcionament de les societats i les organitzacions sindicals i empresarials, així com les econòmiques i financeres, l'organització i els processos empresarials, i el disseny i la implementació d'un pla financer.

La *competència d'aprendre a aprendre* s'adquireix mitjançant el desenvolupament d'estratègies en la resolució de problemes pràctics. L'estudi de l'economia implica la curiositat per formular preguntes i l'habilitat per identificar i gestionar la diversitat de respostes possibles utilitzant diverses estratègies i metodologies que permetin afrontar la presa de decisions de manera racional i crítica. A més, el caràcter canviant del món econòmic exigeix habilitats per obtenir informació i per transformar-la en coneixement propi, relacionant i integrant la nova informació amb els coneixements previs i amb la pròpia experiència personal, la qual cosa implica saber aplicar els nous coneixements i les noves capacitats a situacions similars i contextos diversos.

A continuació es detallen les competències clau a les que es contribuirà a assolir en les diferents unitats:

BLOC 1. IDEES ECONÒMIQUES BÀSIQUES

- Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia
 - Comunicació lingüística
 - Competències socials i cíviques
 - Aprendre a aprendre
- UD 1 Què és l'economia?

BLOC 2. ECONOMIA I EMPRESA

UD 2 L'empresa i l'empresari

- Comunicació lingüística
- Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor
- Aprendre a aprendre
- Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia
- Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor
- Competències socials i cíviques
- Aprendre a aprendre

UD 3 La producció

BLOC 3. ECONOMIA PERSONAL

UD 4 Els diners i la seva gestió

- Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia
- Competència digital
- Aprendre a aprendre
- Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia
- Comunicació lingüística
- Competència digital

UD 5 Estalvi, risc i assegurances

- Consciència i expressions culturals
- Competències socials i cíviques
- Sentit d'iniciativa i esperit emprenedor
- Competència digital
- Aprendre a aprendre

BLOC 4. ECONOMIA I INGRESSOS I DESPESES DE L'ESTAT

UD 6 El pressupost públic i la intervenció de l'Estat en l'economia

- Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia
- Comunicació lingüística
- Competències socials i cíviques

BLOC 5. ECONOMIA I TIPUS D'INTERÈS, INFLACIÓ I DESOCUPACIÓ

UD 7 La salut de la economia: tipus d'interès, inflació i atur

- Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia
- Comunicació lingüística
- Competències socials i cíviques
- Aprendre a aprendre

BLOC 6. ECONOMIA INTERNACIONAL

UD 8 Economia internacional i globalització

- Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia
- Comunicació lingüística
- Competències socials i cíviques

UD 9 Creixement econòmic i desenvolupament sostenible

- Competència matemàtica i competències bàsiques en ciència i tecnologia
- Comunicació lingüística
- Competències socials i cíviques

9. Adaptacions necessàries per atendre a l'alumnat NESE.

9.1 Plans d'actuació.

Pel que fa a la matèria en qüestió no s'apliquen desdoblaments ni agrupaments flexibles.

9.2 Criteris per a l'elaboració de les adaptacions curriculars.

Les adaptacions curriculars poden ser de dos tipus:

- *Adaptacions curriculars no significatives (ACNS)*. són aquelles en les quals no es veuen afectades els continguts i objectius mínims en les diferents àrees. S'adopten mesures sobre els següents aspectes: agrupaments, activitats, metodologia, materials didàctics, procediments i instruments d'avaluació. Aquestes adaptacions aniran dirigides a alumnes que necessiten un reforç o una intervenció en algun aspecte específic. Aquestes mesures es desenvoluparan en l'apartat de mesures individuals de suport i, en major mesura, al document de centre elaborat pel departament d'orientació. En cap cas s'elaborarà un document d'adaptació curricular individualitzada.
- *Adaptacions Curriculars Significatives (ACS)*. Són modificacions que es realitzen des de la programació i que impliquen la prioritització i/o modificació (inclusió o eliminació) de continguts, adequació dels objectius generals de cicle o etapa amb la consegüent modificació dels criteris d'avaluació, de la metodologia i/o la modificació dels temps de consecució dels objectius/continguts. Dintre d'aquest col·lectiu d'alumnes es contempla igual aquells que presenten algun tipus de necessitat derivada de les seues limitacions físiques o psíquiques, trastorns greus de conducta, com aquells que posseeixen un historial educatiu complex per raó dels condicionants socio familiars o afectius, així com aquells que posseeixen unes altes capacitats cognitives o un talent especial. Per aquests alumnes es realitzarà un document d'adaptació curricular individualitzat, on s'especificarà i justificarà les mesures a adoptar i s'elaborarà conjuntament entre el professor de l'àrea, el tutor i el departament d'orientació.

Si durant el transcurs d'alguna de les avaluacions es detectàs alguna d'aquestes dificultats es posaria en marxa les adaptacions curriculars pertinents seguint les instruccions donades pel Departament d'Orientació.

9.3 Mesures individuals de suport.

Si durant el curs es detectàs algun cas es durien a terme les adaptacions curriculars no significatives per als alumnes amb necessitats educatives no determinades com a NESE, i les adaptacions curriculars significatives per als alumnes amb necessitats educatives valorats com a NESE o NEE que es determinaran amb el format disponible en el drive del centre.

10. Activitats complementàries i extraescolars del departament.

A inici de curs no es té previst dur a terme cap activitat extraescolar. Tot i això, queda pendent la possibilitat de realitzar alguna activitat complementària en el mateix centre com podria ser la impartició d'algun taller d'emprenedoria i creació d'empreses.